

BÁO CÁO: SỬ DỤNG AI CÓ TRÁCH NHIỆM TRONG HỌC THUẬT

Họ và tên: Trịnh Minh Khánh

Lớp: VNU1001_E252012

Ngày thực hiện: 05/05/2026

I. Phân tích chính sách sử dụng AI trong giáo dục đại học

Trong bối cảnh cuộc Cách mạng Công nghiệp 4.0 đang diễn ra mạnh mẽ, Trí tuệ nhân tạo tạo sinh (Generative AI) đã trở thành một công cụ không thể thiếu trong môi trường học thuật. Tại Việt Nam, các trường đại học hàng đầu đã bắt đầu xây dựng và ban hành các khung pháp lý nhằm định hướng sinh viên sử dụng công nghệ này một cách hiệu quả và đạo đức. Điển hình trong số đó là **VinUniversity**, một trong những cơ sở giáo dục tiên phong trong việc tích hợp AI vào giảng dạy và nghiên cứu ^[1].

Chính sách của VinUniversity về việc sử dụng AI được xây dựng dựa trên ba trụ cột cốt lõi: **Minh bạch (Transparency)**, **Trách nhiệm (Responsibility)**, và **Tương tác phản biện (Critical Engagement)**. Nhà trường không cấm đoán việc sử dụng AI mà thay vào đó, khuyến khích sinh viên coi AI như một người cộng sự hỗ trợ quá trình học tập. Tuy nhiên, sinh viên phải luôn công khai mức độ can thiệp của AI trong bài làm của mình. Điều này giúp duy trì tính chính trực học thuật đồng thời rèn luyện kỹ năng quản lý công nghệ cho người học.

Một điểm đặc sắc trong chính sách của VinUniversity là việc áp dụng **Thang đánh giá AI (AI Assessment Scale - AIAS)** với 5 cấp độ rõ ràng, từ "Không sử dụng AI" đến "Khám phá AI hoàn toàn". Bảng dưới đây tóm tắt các cấp độ này:

Cấp độ	Tên gọi	Mô tả chi tiết
Level 1	No AI Use	Sinh viên hoàn thành bài tập hoàn toàn dựa trên kiến thức cá nhân, không có sự trợ giúp của AI.
Level 2	AI for Planning	AI được dùng để lên ý tưởng, lập dàn ý hoặc nghiên cứu sơ bộ; sản phẩm cuối là của sinh viên.
Level 3	AI for Collaboration	Sinh viên và AI cùng soạn thảo; AI đưa ra phản hồi và gợi ý chỉnh sửa để sinh viên hoàn thiện.
Level 4	Full AI Use	AI thực hiện phần lớn các thành phần của bài tập dưới sự dẫn dắt và kiểm soát của sinh viên.

Level 5	AI Exploration	Sử dụng AI sáng tạo để giải quyết các vấn đề phức tạp hoặc tìm ra giải pháp mới.
---------	----------------	--

So sánh với các trường đại học quốc tế như **RMIT Việt Nam**, chúng ta thấy có sự tương đồng lớn trong việc nhấn mạnh vào tính minh bạch. Tuy nhiên, VinUniversity cung cấp một khung đánh giá chi tiết hơn (AIAS), giúp giảng viên và sinh viên dễ dàng thống nhất về mức độ cho phép đối với từng loại bài tập cụ thể. Theo quan điểm cá nhân, chính sách này rất thực tiễn vì nó thừa nhận sự tồn tại khách quan của AI và chủ động đưa nó vào quy trình giáo dục thay vì né tránh, từ đó giúp sinh viên chuẩn bị tốt hơn cho thị trường lao động tương lai.

II. Thực hiện nhiệm vụ học tập với sự hỗ trợ của AI

Để minh họa cho việc áp dụng AI một cách có trách nhiệm, tôi đã thực hiện nhiệm vụ: **Viết bài luận ngắn về "Tác động của AI đến thị trường lao động tương lai"**. Quá trình này được thực hiện ở cấp độ **Level 3 (AI for Collaboration)** theo thang AIAS, trong đó AI đóng vai trò là người phản biện và hỗ trợ cấu trúc hóa nội dung.

1. Nhật ký sử dụng AI

Dưới đây là các bước thực hiện cùng với các prompt và phản hồi tương ứng:

Bước	Prompt sử dụng	Mục tiêu
1. Lên ý tưởng	"Hãy liệt kê 5 tác động tích cực và 3 thách thức lớn nhất của AI đối với thị trường lao động trong 10 năm tới."	Thu thập các luận điểm chính để xây dựng dàn ý.
2. Phản biện	"Tôi định viết rằng AI sẽ thay thế hoàn toàn các công việc văn phòng. Hãy đưa ra các lập luận phản bác quan điểm này."	Rèn luyện tư duy đa chiều và tránh cái nhìn phiến diện.
3. Kiểm tra lỗi	"Hãy kiểm tra lỗi logic và sự mạch lạc trong đoạn văn sau: [Đoạn văn tự viết]."	Nâng cao chất lượng diễn đạt của bản thân.

2. Đánh giá và tích hợp đầu ra của AI

Sau khi nhận được đầu ra từ AI, tôi không sao chép nguyên văn mà thực hiện quy trình kiểm chứng nghiêm ngặt. Ví dụ, khi AI đưa ra các số liệu về tỷ lệ thất nghiệp do tự động hóa, tôi đã đối chiếu với các báo cáo từ **Diễn đàn Kinh tế Thế giới (WEF)** để đảm bảo tính xác thực ^[2]. Đối với các lập luận phản biện, tôi chọn lọc những ý tưởng phù hợp với bối cảnh kinh tế Việt Nam và diễn đạt lại bằng ngôn ngữ của chính mình.

Việc tích hợp này không chỉ là quá trình lắp ghép thông tin mà là một sự tương tác có chủ đích. Tôi sử dụng AI để mở rộng góc nhìn, nhưng quyền quyết định cuối cùng về cấu trúc bài viết và quan điểm cá nhân vẫn thuộc về tôi. Điều này đảm bảo rằng bài luận vẫn mang đậm dấu ấn tư duy cá nhân thay vì là một sản phẩm máy móc.

3. Trích dẫn minh bạch

Để tuân thủ chính trực học thuật, tôi trích dẫn việc sử dụng AI như sau:

"Bài luận này có sử dụng công cụ ChatGPT (phiên bản GPT-4) để hỗ trợ lập dàn ý và phân biện các lập luận trong phần II. Các nội dung số liệu và nhận định cuối cùng đã được tác giả kiểm chứng và biên tập lại hoàn toàn."

III. Phân tích các vấn đề đạo đức trong học thuật

Việc sử dụng AI trong môi trường giáo dục không chỉ mang lại lợi ích mà còn đặt ra những thách thức đạo đức nghiêm trọng. Hiểu rõ các vấn đề này là điều kiện tiên quyết để sinh viên có thể sử dụng công nghệ một cách đúng đắn.

Ranh giới giữa hỗ trợ hợp lý và gian lận học thuật: Đây là vấn đề gây tranh luận nhiều nhất. Hỗ trợ hợp lý là khi sinh viên sử dụng AI để gợi mở tư duy, tìm kiếm tài liệu hoặc cải thiện cách diễn đạt. Ngược lại, gian lận xảy ra khi sinh viên nộp một sản phẩm hoàn toàn do AI tạo ra mà không có sự đóng góp trí tuệ cá nhân hoặc không khai báo. Ranh giới này nằm ở **tính nguyên bản (originality)** và **sự minh bạch**. Một bài làm có giá trị phải thể hiện được quá trình suy nghĩ và đúc kết của người học, thay vì chỉ là kết quả của một vài câu lệnh (prompts).

Vấn đề về quyền sở hữu trí tuệ và trích dẫn: AI tạo sinh được huấn luyện trên khối lượng dữ liệu khổng lồ từ internet, bao gồm cả các tác phẩm có bản quyền. Do đó, đầu ra của AI có nguy cơ vi phạm bản quyền hoặc chứa đựng các ý tưởng không được trích dẫn nguồn gốc rõ ràng. Đối với sinh viên, việc trích dẫn AI cũng gặp khó khăn vì các quy chuẩn trích dẫn (như APA hay MLA) vẫn đang trong quá trình cập nhật để phù hợp với loại nguồn tin này.

Tác động đến quá trình học tập và phát triển kỹ năng: Nếu quá lạm dụng AI, sinh viên có nguy cơ bị "mòn" tư duy phản biện và khả năng giải quyết vấn đề độc lập. Việc có được câu trả lời quá dễ dàng khiến người học lười đào sâu nghiên cứu, dẫn đến sự hời hợt trong kiến thức. Tuy nhiên, nếu biết cách tận dụng, AI lại là một gia sư tuyệt vời giúp cá nhân hóa lộ trình học tập và nâng cao năng suất làm việc.

IV. Bộ nguyên tắc cá nhân về sử dụng AI có trách nhiệm

Dựa trên những phân tích về chính sách và đạo đức, tôi xây dựng bộ nguyên tắc cá nhân gồm 6 điều để tự định hướng khi sử dụng AI trong học tập:

1. **Nguyên tắc Minh bạch:** Luôn khai báo rõ ràng các công cụ AI đã sử dụng và mức độ đóng góp của chúng trong mọi bài tập hoặc nghiên cứu.
2. **Nguyên tắc Kiểm chứng:** Không bao giờ chấp nhận đầu ra của AI là sự thật hiển nhiên. Mọi thông tin, số liệu phải được đối chiếu với ít nhất hai nguồn tài liệu tin cậy.
3. **Nguyên tắc Nguyên bản:** AI chỉ là công cụ hỗ trợ (Assistant), không phải là tác giả (Author). Nội dung cuối cùng phải thể hiện được quan điểm và dấu ấn cá nhân.
4. **Nguyên tắc Bảo mật:** Không cung cấp các thông tin cá nhân, dữ liệu nhạy cảm hoặc các công trình nghiên cứu chưa công bố vào các nền tảng AI công cộng.
5. **Nguyên tắc Phản biện:** Sử dụng AI để thách thức các quan điểm của bản thân thay vì chỉ tìm kiếm sự đồng thuận, nhằm mở rộng tư duy đa chiều.
6. **Nguyên tắc Phát triển:** Luôn ưu tiên việc tự rèn luyện các kỹ năng nền tảng trước khi nhờ đến sự hỗ trợ của AI để đảm bảo sự phát triển bền vững của bản thân.

V. Kết luận

Sử dụng AI có trách nhiệm không chỉ là việc tuân thủ các quy định của nhà trường mà còn là cách để sinh viên rèn luyện tư duy và đạo đức nghề nghiệp trong tương lai. Bằng cách kết hợp sức mạnh của công nghệ với trí tuệ con người một cách có kiểm soát, chúng ta có thể đạt được những thành tựu học thuật cao hơn mà không đánh mất đi bản sắc cá nhân.

Tài liệu tham khảo

^[1] VinUniversity. (2024). *Guidelines on Student Use of Generative Artificial Intelligence*. Truy cập từ <https://policy.vinuni.edu.vn/all-policies/guidelines-on-student-use-of-generative-artificial-intelligence/>

^[2] World Economic Forum. (2023). *Future of Jobs Report 2023*. Truy cập từ <https://www.weforum.org/reports/future-of-jobs-report-2023/>